
**บทบาทนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
เมืองมรดกโลก**

**ROLES OF DRAMATIC ARTS TOWARD PROMOTION OF HISTORICAL PARKS
IN KAMPHAENG PHET, WORLD HERITAGE**

เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरษา และคณะ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารวบรวมข้อมูลการแสดงพื้นบ้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปใช้ในการแสดงส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก 2) ศึกษาและจัดการแสดงนาฏศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก 3) ศึกษารูปแบบการแสดง แสง เสียง และทดลองการจัดกิจกรรมการแสดง ณ บริเวณวัดช้างรอบอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ดำเนินงานวิจัยโดยศึกษาและรวบรวมการแสดงเพลงพื้นบ้าน ดับลไทรตรีงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ระบำชากังราว ระบำพุทธรูชา และบทการแสดง แสง-เสียง นำมาจัดกิจกรรมการแสดงเพื่อเป็นการทดลองให้นักท่องเที่ยวได้ชมการแสดงซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการทดลองกิจกรรมการแสดง 1 ครั้ง และการทดลองการจัดกิจกรรมการแสดง ทุกการแสดงมีบทบาทต่อการท่องเที่ยวและสามารถทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเพิ่มมากขึ้น โดยแยกบทบาทการแสดงแต่ละประเภทได้ โดยแบ่งการแสดงแต่ละประเภทคือการแสดงพื้นบ้าน ระบำ ก.ไก่ พบว่าการแสดงเป็นที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวและยังมีบทบาทในการส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีเพราะมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ระบำชากังราวพบว่าเป็นการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจังหวัดกำแพงเพชรเนื่องจากการแสดงที่มีท่ารำ เครื่องแต่งกาย เพลง และรูปแบบการการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ การแสดงชุดระบำพุทธรูชาพบว่าเป็นการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รูปแบบการแสดงที่สื่อถึงความศรัทธาในศาสนาพุทธของคนไทยที่มีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา การแสดงชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งในการแสดงแสง-เสียง ที่ประพันธ์บทแต่งขึ้นใหม่เพื่อใช้ประกอบการแสดงแสง-เสียง เรื่อง “เสกศิลป์ สืบสายแสง กำแพงเพชร” ซึ่งสื่อเรื่องราวกล่าวถึงความยิ่งใหญ่อลังการของโบราณสถานที่ยังปรากฏอยู่ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก

* อาจารย์ประจำวิชานาฏศิลป์และการละคร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผลการทดลองการจัดกิจกรรมการแสดงทั้ง 4 ชุดการแสดงพบว่านาฏศิลป์มีบทบาทต่อการแสดงที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร มีบทบาทในการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีบทบาทในการสร้างความบันเทิงและความรักความสามัคคีในหมู่คณะ และมีบทบาทสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสร้างความใหม่ให้เกิดความสนใจต่อนักท่องเที่ยวและมีส่วนในการตัดสินใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลกมากขึ้น

Abstract

This purposes of this research were 1). Study and compile the information of the interesting folk dance that can be used for promotion the tourism in C, the Historical Park, the World Heritage. 2) Study and perform Thai Dance which is identity of Kamphaeng Phet, the World Heritage. 3) Study the pattern of the performance of Light and Sound and experimental show in Chang Rob Temple in historical park area of Kamphaeng Phet. The process of this research is to study and compile the folk songs performance in Tumbol Tri-Trung, Muang Kamphaeng Phet , Kamphaeng Phet province. The data was collected Chaganglao Dance, Blauthabhujja Dance and Light and Sound shows which produced for the towists sightseeing. This quality research will have 1 time for the performance activity. The research findings were; Every performance makes the roles to get the tourists come to visit the Historical Park of Kamphaeng Phet. Each role will show the performances ; Khoo Khai Dance that the tourists were interested in. To promote and support the local culture that is the unique of Kamphaeng Phet province which have the styles of dance, costumes , songs and pattern of the shows. The pattern of the performance is the relative resprets and beleives of Thai Bubhdist in Light and Sound which get the impact from the tourists. To cerate the new poetry for composing the performance of “Saksin Sub Saisang Kamphaeng Phet” to make the great and elegant ancient places in Historical park of Kamphaeng Phet , the World Heritage. To make the decision of the tourists to visit Kamphaeng Phet easily.

From this experimental activity of 4 shows , we meet the Thai Dance makes the role to the performance which is the unique of Kamphaeng Phet province. These have the roles of supporting, promoting and preserving the arts and the local culture that create the entertainment and the love with people in groups. Thai Dance makes the role which create the new interesting things from the tourists who decide to tour in the Historical Park of Kamphaeng Phet, the World Heritage more and more.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในรายการมรดกโลกที่คณะกรรมการมรดกโลก หรือองค์การยูเนสโกประกาศขึ้นทะเบียนไว้ มีจำนวนกว่า 600 แห่งและหนึ่งในนั้นคือ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นับเป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดกำแพงเพชรที่มีมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติและของโลก โบราณสถานในเขตกำแพงเพชรและเมืองนครชุม ได้รับการคุ้มครองเป็นครั้งแรกโดยประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 ตอนที่ 75 วันที่ 8 มีนาคม 2478 และเล่มที่ 54 วันที่ 3 มกราคม 2480 ต่อมาได้ประกาศขึ้นทะเบียนกำหนดขอบเขตอีกครั้งในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 85 ตอนที่ 41 วันที่ 7 พฤษภาคม 2511 โดยแบ่งกลุ่มโบราณสถานออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 บริเวณภายในกำแพงเมืองมีโบราณสถาน 14 แห่ง เนื้อที่ 503 ไร่ กลุ่มที่ 2 บริเวณอรัญญิกโบราณสถานทางด้านทิศเหนือของกำแพงเมืองมีโบราณสถาน 40 แห่ง เนื้อที่ 1,611 ไร่ กลุ่มที่ 3 บริเวณนอกเมืองด้านตะวันออก มีโบราณสถาน 15 แห่ง เนื้อที่ 16 ไร่ 3 งาน กลุ่มที่ 4 บริเวณทุ่งเศรษฐีฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง (เมืองนครชุม) มีโบราณสถาน 12 แห่ง เนื้อที่ 30 ไร่ 5 งาน

ในการประชุม ณ เมืองคาร์เทจ ประเทศตูนิเซีย คณะกรรมการมรดกโลกแห่งอนุสัญญาคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลกได้ประกาศเมื่อปีพุทธศักราช 2534 ให้อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร เป็นมรดกโลก เนื่องจากหลักฐานที่ปรากฏแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่ง เป็นพยานหลักฐานที่แสดงถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี หรืออารยธรรม ซึ่งยังคงหลงเหลือและปรากฏให้เห็น (นำชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร กรมศิลปากร. 2548)

จังหวัดกำแพงเพชรมีความพร้อมด้านการท่องเที่ยวหลายประการไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติคลองลาน อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง บ่อขุดเจาะน้ำมันลานกระบือ เขื่อนหิมาลัย หรือด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่น่าสนใจ ที่สำคัญจังหวัดกำแพงเพชร มีอุทยานประวัติศาสตร์ มีโบราณสถานที่สวยงามควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมให้มากขึ้นเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดกำแพงเพชร ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ตลอดจนพัฒนาด้านเศรษฐกิจของจังหวัดและของประเทศได้อีกด้วย ส่วนด้านศิลปะการแสดง ไม่ว่าจะเป็นการแสดงพื้นบ้าน การแสดงระบำ รำ ฟ้อน หรือการแสดงที่เป็นเรื่องเล่า ดำเนินเมืองหรือการแสดงแสง-เสียงในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรนับเป็นอีกหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรมากขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาบทบาทนาฏศิลป์ อันเป็นศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและการแสดงที่บ่งบอก

ความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อใช้เป็นสื่อการแสดงผล ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาบทบาทของการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ด.ไตรตรึงษ์ ระบายากังกราว ระบายพุทธรูป การแสดงแสง-เสียง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก
- 2 เพื่อทดลองจัดการแสดงตามข้อ 1 ในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 1 ครั้ง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา

ศึกษาการแสดงพื้นบ้าน ระบาย ก.ไก่ ตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เพลงพื้นบ้าน ระบาย ก.ไก่ การแสดงระบายากังกราว การแสดงระบายพุทธรูป บทละครเพื่อใช้แสดง แสง-เสียงเรื่อง“เสกศิลป์...สืบสายแสง...กำแพงเพชร” ทดลองการแสดง 1 ครั้ง ณ. บริเวณวัดช้างรอบ ในวันที่ 29 กรกฎาคม 2550 เวลา 16.30-21.00 น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ศิลปินพื้นบ้านจำนวน 23 คน นักวิชาการ 5 คน นักท่องเที่ยวเพื่อวิพากษ์การแสดง 30 คน ประชาชนทั่วไปที่สนใจการแสดงนาฏศิลป์ จำนวน 200 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1.1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และศิลปินพื้นบ้านที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 ศึกษาการแสดงพื้นบ้าน ระบาย ก.ไก่ ตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยศึกษารูปแบบ วิธีการแสดงจากการสัมภาษณ์ พ่อเพลง แม่เพลง และวิทยากรจากตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร รวมทั้งรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นไว้ แล้วเชิญพ่อ

เพลง แม่เพลง มาสาธิตรูปแบบการแสดงเพลงพื้นบ้าน ระบุว่า ก.ไก่ พร้อมกับบันทึกวีดิทัศน์ เพื่อเป็นหลักฐานในการศึกษาค้นคว้า

1.1.2 ศึกษาภาษาถิ่นลาว ซึ่งเป็นระบำนุการแสดงประจำจังหวัดกำแพงเพชร เก็บรวบรวมข้อมูลภาษาถิ่นลาวที่เป็นการแสดง เพื่อเน้นความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร การแสดงชุดนี้ได้รังสรรค์ประดิษฐ์ขึ้นและนำออกแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 และจัดแสดงสืบเนื่องมาจนปัจจุบันในโอกาสต่างๆ เช่น งานประเพณีบพละ- เล่นเพลง งานต้อนรับแขกที่มาเยือนจังหวัดกำแพงเพชร การแสดงชุดนี้ได้พัฒนามาเป็นระยะ เพื่อให้เหมาะสม เช่น ด้านท่าทำได้ปรับเปลี่ยนท่าบางท่าให้ง่ายขึ้นเหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้รำ เพราะบางครั้งนักแสดงไม่ใช่ นักศึกษา โปรแกรมนาฏศิลป์และการละครโดยตรง ด้านเครื่องแต่งกาย ปรับเปลี่ยนสีให้งดงามยิ่งขึ้น ส่วนเครื่องประดับได้ศึกษาเพิ่มเติมและพัฒนาให้นักแสดงสวมเครื่องประดับให้งดงามยิ่งขึ้น

1.1.3 ศึกษาภาษาพวน ซึ่งเป็นการประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการแสดง แสง-เสียง รูปแบบการประดิษฐ์ได้ยึดหลักแบบดั้งเดิม ใช้แม่ท่อนนาฏศิลป์ การแสดงมุ่งเน้นการส่งเสริมคุณธรรม มีอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยถือพานพุ่มตกแต่งด้วยดอกบัว เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการบูชาพระรัตนตรัย ในกิจกรรมการแสดงส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีจังหวัดกำแพงเพชร

1.1.4 ศึกษาและเขียนบทละครเพื่อใช้ในการทดลองจัดการแสดง แสง-เสียง โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ความสำคัญของวัดต่าง ๆ เช่น วัดพระนอน วัดพระสี่อิริยาบถ วัดพระสิงห์ วัดพระแก้ว นำมาเขียนบทละครเรียบเรียงเรื่องราว เพื่อให้เห็นความสำคัญและความถาวรของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรในภาพรวมทั้งหมดจะเห็นภาพชัดเจนของความเป็นอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก เพื่อจัดแสดงบริเวณวัดช้างรอบ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คณะวิจัยกำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์

2. ขั้นศึกษาข้อมูล

นำข้อมูล จากข้อ 1 ศึกษารวบรวมและเรียบเรียง เพื่อนำไปจัดกิจกรรมการแสดงในบริเวณวัดช้างรอบ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

3. จัดกิจกรรมการแสดง 1 ครั้ง ในวันที่ 29 กรกฎาคม 2550 ระหว่างเวลา 18.30-21.00 น. บริเวณวัดช้างรอบ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินงานทั้งหมดจาก
 - 4.1 แบบสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ชมการแสดง
 - 4.2 นักวิชาการวิพากษ์การแสดง 1 ครั้ง
 - 4.3 นักศึกษาวิพากษ์การแสดง 1 ครั้ง
5. สรุปประเมินผลและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบ การแสดงพื้นบ้าน ระบุว่า ก.ไก่ ตำบลไทรเจริญ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร การแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดระบาร้างการ การแสดงระบาร้างพฤษชาเป็นการแสดงเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงแสง-เสียง และการแสดงแสง-เสียงเรื่องเสกศิลป์ สืบสายแสง กำแพงเพชร ซึ่งเป็นการแสดงที่สามารถบ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์และเล่าเรื่องราวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลกได้
2. การจัดการแสดงได้รูปแบบการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจังหวัดกำแพงเพชรตามข้อ 1 สามารถทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการมาเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลกเพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก โดยเริ่มด้วยการแสดงเพลงพื้นบ้านก่อนแล้วตามด้วยการแสดงแสง-เสียง ณ บริเวณวัดช้างรอบ โดยนำเสนอเนื้อเรื่องจากการศึกษารูปแบบการประดิษฐ์ระบาร้างการและระบาร้างพฤษชา จัดเป็นชุดการแสดงอยู่ในเรื่องราวของการแสดง แสง-เสียง เพื่อต้องการเน้นความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร และที่สำคัญการทดลองในรูปแบบการแสดง แสง-เสียง มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก จึงจัดเรื่องราวความสำคัญของโบราณสถานที่มีความวิจิตรงดงามที่ปรากฏในอุทยานประวัติศาสตร์จนได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก คือ วัดพระแก้ว วัดพระธาตุ วัดสิงห์ ศาลพระอิศวร วัดพระนอน วัดช้างรอบ วัดกำแพงงาม วัดอวาสใหญ่ วัดคงหวาย วัดพระสี่อิริยาบถ และกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เมืองโบราณนครไตรตรึงษ์ วัดวังพระธาตุที่เป็นพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม ระบุว่า ก.ไก่

นอกจากนี้ ยังมีเมืองนครชุม วัดพระบรมธาตุ วัดเจดีย์กลางทุ่ง วัดพิบูล หลวงพ่ออุโมงค์วัดสว่างอารมณ์ ประตูเมืองกำแพงเพชร และพิพิธภัณฑ์เรือนไทย เรื่องราวทั้งหมดนี้ปรากฏในการแสดง แสง-เสียง เรื่อง “เสกศิลป์...สืบสายแสง...กำแพงเพชร”

การแสดงแสง-เสียง จากกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน สรุปไว้ดังนี้

ผลการศึกษาการทดลองกิจกรรมการชมการแสดง แสง-เสียง ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชร ของนักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง พบว่า โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการแสดง แสง-เสียง ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการแสดง แสง-เสียง อยู่ในระดับมากที่สุดเพียงข้อเดียว คือ การแต่งกายของนักแสดงเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและการแสดง ส่วนที่เหลือนักท่องเที่ยวพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การลำดับเนื้อเรื่องกระชับ เพลงประกอบการแสดงสอดคล้องกับเนื้อเรื่องการแสดง และเสียงประกอบการแสดงเร้าใจ ดึงดูดใจ

ผลการวิเคราะห์และการแสดงความพึงพอใจของนักวิชาการด้านนาฏศิลป์ สรุปผล ดังนี้

ด้านเนื้อเรื่องในการจัดการแสดงน่าสนใจ กระชับ เสียงในการแสดงชัดเจนเหมาะสมดี ทำให้ผู้ชมหรือนักท่องเที่ยวสามารถสร้างจินตนาการตามบทได้ เครื่องแต่งกายสวยงามตามรูปแบบการจัดการแสดง ข้อเสนอแนะการจัดการแสดง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวต้องศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะมาเที่ยวว่าเป็นชาติใด เพื่อที่จะจัดกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ได้เหมาะสมหรือ การทำเอกสาร เพื่อการประชาสัมพันธ์ สถานที่ในการจัดการแสดงเหมาะสม สามารถสร้างบรรยากาศความเป็นเมืองมรดกโลก

ผลการวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาที่กำลังศึกษาวิชาการจัดการแสดงได้จัดเสวนาเรื่อง การจัดการแสดง แสง-เสียง สรุปผล ได้ดังนี้

1. การจัดการแสดง แสง-เสียง เนื้อเรื่องในการจัดการแสดงเหมาะสม กระชับไม่เยิ่นเย้อ ทำให้การแสดงน่าสนใจ เรื่องราวที่น่าสนใจหลากหลายทำให้เข้าใจประวัติการแสดงแต่ละชุดและเข้าใจประวัติ และความสำคัญของวัดต่าง ๆ ที่ปรากฏในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ในการจัดการแสดงสื่อถึงความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรได้ เช่น การแสดงระบำชากงิ้ว การแสดงพื้นบ้าน เช่น ระบำ ก.ไก่

2. จากการทดลองการจัดกิจกรรมการแสดง เรื่อง “เสกศิลป์...สืบสายแสง...กำแพงเพชร” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว นักวิชาการและนักศึกษา มีผลการวิเคราะห์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ

2.1 เป็นการแสดงที่มีคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม บ่งบอกความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร

2.2 เป็นการจัดการแสดงที่ทำให้อุทยานประวัติศาสตร์มีชีวิตชีวาน่าท่องเที่ยวมากขึ้น

2.3 เป็นการแสดงที่สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์เมืองมรดกโลก ทั้งยังและเป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดกำแพงเพชรได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

การศึกษาศิลปะเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ เมืองมรดกโลก

1. การแสดงพื้นบ้านระบำ ก.ไก่ มีบทบาทที่สำคัญ คือ

1.1 บทบาทในฐานะ เป็นการแสดง ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่น ตำบลนครไทรตรึงษ์

อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

1.2 บทบาทในการสร้างความสนุกสนาน เพื่อให้เกิดความบันเทิงในชุมชนและสร้างความ

สามัคคีในท้องถิ่น

1.3 บทบาทในการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้สืบทอดต่อไป

2. การแสดงระบำชากังราว และระบำพุทธรูชา มีบทบาทที่สำคัญ คือ

2.1 บทบาทในการแสดงที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร

2.2 บทบาทในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ เพื่อสร้างความใหม่ให้ดึงดูดความสนใจของ

นักท่องเที่ยว

2.3 บทบาทในการสร้างความบันเทิง

3. การแสดง แสง-เสียง เรื่อง “เสกศิลป์...สืบสายแสง...กำแพงเพชร”

3.1 บทบาทในการถ่ายทอดเรื่องราวของจังหวัดกำแพงเพชร ที่เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน การแสดงระบำชากังราว การแสดงระบำพุทธรูชา การแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติวัด ต่าง ๆ เช่น วัดพระแก้ว วัดพระธาตุ วัดสิงห์ ศาลพระอิศวร วัดพระนอน วัดช้างรอบ วัดกำแพงงาม วัดอวาสใหญ่ วัดคงหวาย และวัด พระสี่อิริยาบถ

3.2 บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่เข้ามาชมการแสดงเมื่อเกิดความประทับใจในการชมการแสดงกลับไปเล่าขานต่อ ๆ ไป ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการตัดสินใจในการที่จะมาท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ในโอกาสต่อไป

3.3 บทบาทในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ในการจัดรูปแบบกิจกรรมการแสดงแต่ละครั้ง ต้องมีองค์ประกอบหลากหลาย อาทิ ต้องมีผู้คิดการออกแบบท่ารำหรือผู้ประดิษฐ์ท่ารำ การออกแบบเครื่องแต่งกายก็ต้องศึกษาชุดต่าง ๆ เพื่อออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดง ด้านบทละครที่ใช้สำหรับการแสดง แสง-เสียง โดยเฉพาะเรื่อง “เสกศิลป์...สืบสายแสง...กำแพงเพชร” ผู้เขียนบท คือนายสุกวัฒน์ จงศิริ ซึ่งเป็น บุคคลที่มีความรู้ และประสบการณ์ ในการจัดการแสดง แสง เสียง ระดับประเทศและระดับนานาชาติ การสร้าง อุปกรณ์ประกอบการแสดงโดยนายรุ่งธรรม ศรีวรรณศิลป์ ทำให้การแสดงสมบูรณ์ เช่น โคมแก้วรูปแบบต่าง ๆ

พานพุ่มประดิษฐ์ด้วยผ้า ประดิษฐ์ด้วยใบตอง ประดิษฐ์ด้วยดอกไม้ นับเป็นบุคลากรที่มีความสามารถในด้านการประดิษฐ์ศิลป์ที่สำคัญคนหนึ่งของจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งทั้งหมดเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ในการวิจัยบทบาทนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก ปรากฏว่า

1.1 ควรได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานในจังหวัดและต้องวางแผนร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น จังหวัดกำแพงเพชร โดยผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด การท่องเที่ยวจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ส่วนราชการต่าง ๆ โดยร่วมกันวางแผน และทำแผนการท่องเที่ยวให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

1.2 ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการจัดการแสดงแสง-เสียง ต้องกำหนดวัน เวลา โดยยึดธรรมชาติเป็นหลักสำคัญคือไม่ตรงกับฤดูฝนเพราะทำให้การจัดการแสดงลำบาก และเกิดความยุ่งยากในการจัดการทั้งยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการใช้ แสงไฟ รวมถึงระบบไฟฟ้า ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้จัดการแสดงและนักแสดงอีกด้วย

1.3 หน่วยงานของจังหวัดกำแพงเพชร ควรนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร และสามารถนำไปปรับใช้ตามโอกาสต่าง ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในลักษณะนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพต้องใช้เวลาในการศึกษาข้อมูลและต้องทดลองการจัดการแสดง จึงจำเป็นต้องให้เวลาก่อนข้างมาก ควรเสนอเวลาในการทำวิจัย ในลักษณะนี้ประมาณ 2 ปี รวมระยะเวลานำผลของการวิจัยไปใช้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

2.2 ในการทำวิจัยลักษณะนี้ในครั้งต่อไปควรใช้เวลาดำเนินการให้มากขึ้น เนื่องจาก นักแสดงมีจำนวนมาก อุปกรณ์การแสดงสมจริง เครื่องแต่งกายต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่องของการแสดง การซ้อมการแสดง เช่น การซ้อมย่อย การซ้อมใหญ่ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมอาหาร สวัสดิการ ค่ายานพาหนะ และการจัดการต่าง ๆ มีหลายขั้นตอน ควรของบประมาณในการทำวิจัยลักษณะนี้ให้เพียงพอต่อการดำเนินการ

2.3 ควรทำวิจัยในลักษณะนี้ที่จังหวัดที่มีเมืองมรดกทางวัฒนธรรมที่ต้องการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้าชม เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด และของชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ ฌ เชียงใหม่. (2547). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนาฏศิลป์ล้านนาเรื่อง ฟ้อนจุมสลี สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์. (2527). นาฏศิลป์ศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรสยามพิมพ์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). การวิจัยทางศิลปะ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2549). การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักประสานงานการพัฒนา
และจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
ไทยคดีศึกษา, สถาบันมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2534). เบิกโรง ข้อพิจารณานาฏกรรมในสังคมไทย.
กรุงเทพฯ:อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- นพมาศ แวหงส์. (2550). ทัศนศิลป์และการละคร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญศิริ นิยมทัศน. (2550). การแต่งหน้าและการแต่งผมนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- พิเศษ เจียจันทร์พงษ์. (2541). กำแพงเพชร มรดกโลกทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พิรพงศ์ แสนไสย. (2547). สายธารแห่งฟ้อนอีสาน. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2525 ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 2530. กรุงเทพฯ :
ราชบัณฑิตยสถาน.
- เรณู โกสินานนท์ (2543). นาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วัลย์วิภา บุรุษรัตนพันธุ์. (2536). นาฏศิลป์ไทย เฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาส
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 3 รอบ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิลปากร, กรม. (2542). นำชมอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร. กรุงเทพฯ : ประชาชน.
———. (2548). นำชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. กรุงเทพฯ : สมาพันธ์.
———. (2540). พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สายสุนีย์ สิงห์ทัศน. (2545). วารสาร อสท. พฤศจิกายน, หน้า 168-169.
- สุนนมาลย์ นิมเนตติพันธุ์. (2532). การละครไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมิตร เทพวงษ์ (2541). นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สำหรับครูประถมและมัธยม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543). *วิวัฒนาการนาฏศิลป์ไทยในกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2547). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). *นาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา กล้าเจริญ (2526). *วิธีสอนนาฏศิลป์*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- _____. (2535). *สุนทรีย์นาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

รูปตัวอย่างงานวิจัยบทบาทนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรการแสดง
พื้นบ้านระบำ ก.ไก่

ระบำชากรุงราว

ระบำพุดธนูชา

การแสดงแสง-เสียงเรื่อง “เสกศิลป์...สืบสายแสง...กำแพงเพชร”

รูปแสง-เสียง

